

הנודר מן המבושל

פרק ששי נדרים

עין משפט נר מצוה

י' א מיי פ"ט מהל'
נדרים הלכה די סגמ
לאון רמב"ם טו"ע י"ד
למנו ד"ו טע"ף י"ג:
י"ד ב מיי שם טו"ע שם
צה"ג:
י"ז ג מיי שם טו"ע שם
טע"ף טו:
י"ח ד מיי שם טו"ע שם
טע"ף פ:
י"ז ה מיי טו"ע שם
טע"ף טו:
י"ח ו מיי שם ה"י י
טו"ע שם טע"ף י:
י"ח ז ח ט מיי שם הלכה
י"ח ט טו"ע שם טע"ף
פ:

מוסף רש"י

בקפלוטות. כרמי (ביצה)
י"ד ע"ז לח.

תוספות

מהם ועד נשמעין אשם
אשם אוקר שאל יחל בשר
עד זמן פלוני שאקור ברוטט
דהא בזה מלא דאי יוצא
מהא אקור ה"י נתינת טעם
אקור דממה לה להדי:
הנודר מן התמרים מותר
בדבש. פירוש דאמר קונס
תמרים על מותר בדבש
היולא מהס דבש אקרי
תמרים נלא אקריין וקשה
למאי לא תנא הלא דקתני
בשאר בני תמרים אלו שאני
טועם אקור ביוצא מהס:
בבתרונות. ענינים קשים
ורעים לאכל מותר בחומץ
היולא מין: כל ששם
תולדהו עילוי. פירוש שאני
מפסיד שמו האשון כמו
דבש תמרים ששם תמרים
עליו נדר בתמרים אקור
בדבש: והבבית בתרין.
בגמ' פריך היינו מנא
קמא: מותר בין תפוחים.
דקתני אין נעניני קמל:
מותר בשמן שושמין.
דקתני שמן הוא שמן זית:
מותר בדבש תמרים.
דקתני דבש וכו' דבש
דבש: מותר בחומץ
התרונות. דקתני חומץ מין
טוב ששמן: מן הדרשין
מותר בפפולות. א"ע
שממין כרשין מן גלו שיש
לן שם לוי: מן הירק
כהם מותר בירק שדה.
דקתני ירק של גינה:
הבבית היינו ת"ק. דשני
בדבש תמרים איכא בייניהו
דמאי כו' כל שדרכו לאכול
כו' ומיירי ששם תולדהו
עליו דלא יכיר לית ליה
ועליו דלא יכיר לית ליה
וכל שאין דרכו לאכול כגון
תמרים שאין דרכן לאכול
וחומץ שלש דרכו לאכל:
נדר בו אינו אסור אלא
ביוצא ממנו. ת"ק לית ליה
דבש שממין ותמרים אית
לית דבש שממין וכלא
לגמרי כרשין סביח לן
דחלי בדבש תמרים לא
כברי כותיה אלא בדינא
דקתני וה"ק ותמרים
מירין תמרים לאכול
בדבש אלא בתמרים לא
שרינן בחומץ וקשה דהו

כולי האי לדיוקא משמע דעמיה לכל מאי דנפיק מייניהו. וכי תימא
תינח בשאני טועם כיון דלא כר"ך וקאמר אפוזי איסורא הוא אכל
שאני אוכל מאי איכא למימר דהא כיון דלא סגי ליה אש אמר קונס
פירות האלו דאי הכי משמע זין באכילה זין בהנאה ואיהו לא צבי
למסרינהו אלא באכילה הלכך כי אמר
שאני אוכל ליכא שום הוכחה למיסק
אפילו ביוצא מהן איכא למימר דכיון
דהוה מאי למימר קונס פירות האלו
באכילה עלי וקאמר שאני אוכל אף
יוצא מהן משמע. ואמרו לפי זה דבשבוטה
דלא מאי למימר באכילה עלי דלשון
נדר הוא ועל כרחיה אית ליה למימר
שאני אוכל לא מיתסר ביוצא מהן.
ואחרים אומרים זה הוא דעת
הרמב"ם ז"ל דלא שנה נדר ולא שנה
שבוטה דלאו משום יתורא לישנא
הוא אלא שהלשון צלמנו מוכיח כן
דלשון שאני אוכל ושאינו טועם משמע
שאסור כל אכילה וטעמה הבאה מהס:
מתני' הנודר מן הפתאים וכו'
מספוגיות מותר בחומץ פסוגיות.
ספוגיות ענינים שאינם מתבשלים
ועומדים צימי החורף: כל ששם
פולדו קרויה עליו. כגון דבש תמרים
וחומץ ספוגיות: ותמרים מתירים.
בגמרא פריך היינו ת"ק. ואיכא למידק
תנא קמא מני לא ר' יוסי ולא רבנן
דהא אמרינן לעיל [נ:] דפולגתא דקוס
וחלז כל היכא דקרו ליה קומא
דחלזא אסור אפילו לרבנן ודבש
תמרים וחומץ ספוגיות ליתסר מהאי
טעמא [י:] דלא דמי דלילו גבי קוס
דחלז הקוס לא נשתנה מצורה לצורה
דמעיקרא נמי כשהיה מעורב בחלז
באותה צורה עלמה היה אכל הכא
הרי נשתנה הגוף. הרשב"א ז"ל. ועוד
דבכוס כי קרי ליה קומא דחלזא מפני
שעדין תורת חלז עליו קרו ליה ולא
להפריש זין זה לאחר שאין נקרא קוס
לא
תורת תמרים וספוגיות עליהן אלא להפריש זין דבש תמרים
לדבש אחר וזין חומץ ספוגיות לחומץ אחר: **גב'** תמרים היינו ס"ק איכא בייניהו הא דנתיב כלל אר"ש [נ:] כל שדרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול כגון ספוגיות ודבש ספוגיות אסור בו וכל שאין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו
לאכול נדר בו אסור ביוצא ממנו. כך גרסין בהלכות הרמב"ם ז"ל. וה"פ דבש פליגי ת"ק פליגי ארשב"א בתרונות דסביחא ליה לתנא
קמא דזין דרכו לאכול זין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביוצא ממנו ורשב"א סביחא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול
אסור בשניהם ובשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול אסור ביוצא ממנו ולא בו ובהא מפיק ליה לת"ק לגמרי. ור' יהודה זן במילא
כבר לה כר"ש דדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליגי עליה בשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול דרבי יהודה
זן במילא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרונות ורשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו. ורבנן בתראי דמתני' היינו ר' שמעון זן אלעזר
ושריותא דידהו קאי אחין דרכו לאכול דשרי הוא גופיה. ומשמע על דמשום הכי משמע ממלתייהו דאהוי גוואה [קאי] מדקתני סתמא ותמרים מיתרים
דמשמע דאתרונותיהו פליגי ובמאי [לשון] ת"ק ור' יהודה לאיסורא שרו אינהו ומש"ה פשיטא דלסתנות קאי דליכא טעמא להיתירא דמשום שאין
דרכו לאכול איכא למימר דלא נתכוון אלא ליוצא מהן דאתמרים דשוו נמי תרונותיהו לאיסורא ליכא למימר דשרו רבנן בתראי מן התמרים דלישרי
בתמרים גופייהו ליכא טעמא להיתירא: ולענין הלכה קיימא לן כנתא קמא דזין בתמרים זין בתמרים אינו אסור אלא בהן אכל לא
בדבש וחומץ שלהן: **מתני'** הנודר מן היין מותר זין פפוחים. דכיון שיש לו שם לוי לא מיקרי זין סתם: מותר בקפלוטות. דלא הו
בכלל כרשין: מותר בירקות השדה. דקתני ירק לא משמע אלא ירק גינה: **גב'** מותר בשמן שושמין. דבא"י אין מתקפחין כלל אלא בשמן זית:
של גריסין ואסור משום דקרו ליה מקפה דגריסין: ר' יוסי מסייר. דבאתמיה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין: אסור בשום. משום דמקפה
כולל כל דבר קפוי ועצה ושום נמי קרוי מקפה על שם שממחין אותו צמטע מים ונאכל צק: מותר לנוס היים. שהכוס אינו כוסא אחת
אחת צבני עלמה אכל פת כיון שהוא גוף אחד חיטה מיקרי. והכי איתא בירושלמי דגרסין תמס [סופין] חטה ואת מר כן בתמיה אמר רבי יוסי
איתא דבר שחא מתמי פיתא נקטה! ומימר בזיק דברא הדא מיתא: **גב'** מותר בשמן שושמין. דבא"י אין מתקפחין כלל אלא בשמן זית:
ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לוי מיהו אפ"ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב"ם ז"ל ולא דמי לירקות
השדה דהני מינא אחרינא יניהו אכל חמרא וחמרא מבשלא חד מינא יניהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: **בשיעור אסור בירקות**
השדה. אש נדר בשיעור א"י לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נטועין בשיעור אלא ודאי לירק השדה שעולה מלאו נתכוון:

מתני' מן הספוגיות. היינו ענינים קשים שמניתן בכרס כל ימי
הסמי ועושין מהן חומץ: כל ששם סוגריו קרויה עליו. כגון חומץ
זה שיכא ממנו קרוי נמי על שם אמו חומץ ספוגיות ולא חומץ סתם:
נדר ממנו אסור ביוצא וכו'. והכי נמי כי נדר בספוגיות אסור נמי
בחומץ היולא ממנו: והכמים מתירין.
וקא פריך בגמרא היינו מנא קמא
דקתני מותר בחומץ ספוגיות: **גב'**
נדר זו. בתמרים: אסור ביוצא ממנו.
בדבש ספוגיות: כל שאין דרכו לאכול.
כגון ספוגיות דלדך היולא ממנו
לאכול והן עלמין אין דרכן לאכול. תנא
קמא דמתניתין דאמר מותר בחומץ
ספוגיות לית ליה דרכי שמעון זן
אלעזר אלא קסבר נדר בו אין אסור
אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכול
ותמרים תנא בתרא אית להו דרכי
שמעון זן בצפון ודקתני ותמרים
מתירים בו לגזור אכל ביוצא ממנו
לא דאין אסור אלא ביוצא ממנו
והיינו כר' שמעון זן אלעזר דאמר
לא נתכוון זה כו' ורבי יהודה זן
בתרא היה אסור בו ביוצא הימנו:
מתני' מן השמן. משמע שמן זית
להכי מותר בשמן שושמין: כרשין. **גב'**
קטניות: מותר בירקות השדה. דהיינו
שם לווי ירק השדה ולא ירק סתם:
גב' מותר בשמן שושמין. לפי שאין
מזוי בא"י שמן שושמין אלא שמן זית
וצאותו שמן נדר: מזה ומזה. משמן
זית ומשמן שושמין: ספק איסורא
לחומרא. ומשמין מסתפקין בו נדר
זין רב זין מעט: אסור בירקות
הגינה. גריסין המור"ה במסכת"א ז"ל.
ומותר בירקות השדה^א שעליהן סומכין
בשיעור אלא בירקות השדה:
גמ'
בירקות הגינה אמר רבי

(א) [תוספתא פ"ג ע"ג,]
(ב) [מכות עג: וש"י],
(ג) [נ"א ובשעית אסור
בירקות השדה שעליהן כו',]
(ד) [פ"ט מהל' מדרים הלכה
י"ד,] (ה) [י"ט ו' מנאל עד
סוף המתני' שייך לע"ג,
(ו) בירושלמי: נקיה,

הגהות הב"ח
(א) גמ' דלדכו ליאכל. וכן
בכל הגמרא: (ב) רש"י
ד"ה כרשין קטנים
קפלוטות גדולים ה"ס"ד:

הגהות הגר"א
[א] גמ' נדר בו אסור. נ"ב
גיטת הירושלמי מזהו וכן
עיקר: [ב] שם מיוצא ממנו
אסור. נ"ב מותר כ"ע
(ושי' בהג"א י"ד ס"י
ר"ז ס"ק י"ח) וכפירוש
ר"מ פתו"ו וי"ד הרמב"ם
ופסק חכמים:

פירוש הרא"ש
מתני' התרונות. ענינים
קשים ונשארין בצפינים עד
ימות הסמי ואין ראוין
ליין ועושין מהם חומץ
ואית דגריסין ספוגיות כמו
סופי ענינים: כל ששם
תולדהו קרויה עילוי. אף
כי נשתנה ממנה על שם
עיקר שמו נדר בתמרים
וחומץ ספוגיות: והבבית
בתרין. בגמרא פריך
היינו ת"ק: גמ' בל שאין
דרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול. א"ע
ספוגיות מ"ק פליגי אר"ש
זין בדבש תמרים זין
בחומץ ספוגיות דרבנן שרו
מרייהו ואסרי ספוגיות
גופייהו ור"ש אסור בדבש
תמרים וחומץ ספוגיות
ומתיר ספוגיות ורבנן
בתראי קיימי אהא דקאמר
ת"ק מן הספוגיות מותר
בחומץ ספוגיות אסור
בספוגיות גופייהו א"ע
ותמרים מיתרים ספוגיות
גופייהו: מתני' בפני
שהוא שם לוי. אכילה
קאי: גמ' ירקות שדה.
אין קרוין ירק סתם
והרבה לומר ירקות הענין
כר"ך לתנן שם לירק ולומר
ירקות שדה וכן כולם: אבל
הרבה לומר ירקות הענין
לפי שאין ירקות גינה מתיין
שאין גלים בלא עבודה
ואוכלין ירקות שדה ליתכן
גלוסן העולם ירקות סתם
הוא ירקות שדה: